

**ПЕДАГОГІЧНИЙ АЛЬМАНАХ
«АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ
ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ:
ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИКА»**

**МАТЕРІАЛИ
IV Всеукраїнської конференції
здобувачів вищої освіти і молодих учених**

(5 листопада 2024 року)

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Державний заклад
«ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ імені К. Д. УШИНСЬКОГО»

ФАКУЛЬТЕТ ДОШКІЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ ТА ПСИХОЛОГІЇ
КАФЕДРА СІМЕЙНОЇ ТА СПЕЦІАЛЬНОЇ
ПЕДАГОГІКИ І ПСИХОЛОГІЇ

Збірник матеріалів
IV Всеукраїнської конференції
здобувачів вищої освіти і молодих учених

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ
ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ:
ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИКА

Випуск 4
5 листопада 2024 року

Одеса
Видавництво ТОВ «Лерадрук»
2024 рік

Рекомендовано до друку Вченою радою університету Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського».

Педагогічний альманах «Актуальні проблеми дошкільної освіти: теорія та практика»: збірник матеріалів IV Всеукраїнської конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених (5 листопада 2024 року). Одеса: Видавництво ТОВ «Лерадрук», 2024. Вип. IV. 301 с.

Організаційний комітет:

Богущ А. М.	— дійсний член НАПН України, доктор педагогічних наук, професор (голова);
Бабчук О. Г.	— кандидат психологічних наук, доцент, завідувач кафедри сімейної та спеціальної педагогіки і психології (заступник голови);
Кавиліна Г. К.	— кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри сімейної та спеціальної педагогіки і психології (відповідальний секретар);
Булгакова О.Ю.	— доктор психологічних наук, доцент, декан факультету дошкільної педагогіки та психології;
Левицька М.І.	— методист кафедри сімейної та спеціальної педагогіки і психології

Матеріали збірника відображають наукові дослідження і їх результати, здобуті в процесі науково-дослідної роботи студентів та молодих науковців, які навчаються у закладах вищої освіти України.

Відповідальність за зміст, точність цитат, прізвищ і представлених даних несе автор.

Технічне редагування матеріалів збірника — О.І. Кисельова.

<i>Сторож В. В.</i> Лепбук – інноваційна технологія дошкільного навчання.....	160
<i>Berezovska L.</i> Professional readiness of preschool education teachers for innovative activities.....	168
<i>Lysenko O. M., Melnychuk N. M.</i> Internationale politik zum schutz von flüchtligen und migranten.....	173
<i>Cojocari L., Ohrimenco (Boțan) A.</i> Valorizarea jocului-călătorie în familiarizarea copiilor cu diversitatea naturii.....	181

Розділ III. Особливості інклюзивних підходів

<i>Корзун Л. М.</i> Особливості розвитку та інклюзивне навчання дітей з порушенням інтелекту.....	196
<i>Кузнецова Т. М.</i> Інклюзивна практика у системі дошкільної освіти.....	203
<i>Літовченко О. В., Василенко А. І.</i> Особливості пізнавальної активності в дітей з порушеннями мовлення....	210
<i>Тубичко Ю. О.</i> Психолого-педагогічна готовність майбутніх фахівців до роботи у закладах дошкільної освіти з інклюзивною формою роботи.....	218
<i>Kovylyna V., Lepykh T.</i> Features of inclusive practice.....	226

Розділ IV. Професійні якості майбутніх фахівців дошкільних закладів

<i>Зоткіна Ю. С.</i> Розвиток толерантності в дошкільному віці.....	232
<i>Кавиліна Г. К.</i> Психологія емоційних станів та управління ними у дітей старшого дошкільного віку.....	238
<i>Кримова Н. О., Бирка А. В.</i> Формування особистісної ідентичності у дітей старшого дошкільного віку: проблематика та психолого-педагогічні рішення.....	244
<i>Кримова Н. О., Розумна-Ребдело С. В.</i> Дивергентне та конвергентне мислення в контексті творчого процесу...	249
<i>Панасюк Л.</i> Аналіз підходів до вивчення професійного самовизначення майбутніх фахівців.....	256

die Verbesserung nationaler Gesetzgebungen werden entscheidend sein, um nachhaltige Entwicklung zu erreichen und die Menschenrechte aller Migranten und Flüchtlinge zu gewährleisten.

LITERATUR

1. Brücker H., Hauptmann A., Jahn E. J., Upward R. Migration und imperfekte Arbeitsmärkte: Theorie und länderübergreifende Beweise aus Dänemark, Deutschland und dem Vereinigten Königreich. *European Economic Review*. Band 66, Februar 2014. S. 205-225.

2. Globaler Vertrag über sichere, geordnete und legale Migration. Distr.: General 11. Januar 2019. URL: <https://documents.un.org/doc/undoc/gen/n18/42/02/pdf/n1845202.pdf>

3. Globaler Flüchtlingspakt: Kurzübersicht des UN-Flüchtlingshochkommissariats. UN-Flüchtlingshochkommissariat. August 2018.

4. Konvention über den Status der Flüchtlinge von 1951. URL: <https://www.unhcr.org/3b66c2aa10.html>

VALORIZAREA JOCULUI-CĂLĂTORIE ÎN FAMILIARIZAREA COPIILOR CU DIVERSITATEA NATURII

**Doctor, conferențiar universitar, Lidia Cojocari,
Doctor, conferențiar universitar, Aliona Ohrimenco (Boțan)**

Familiarizarea copiilor cu natura facilitează aplicarea posibilităților mediului înconjurător/naturii la dezvoltarea lumii spirituale, orientarea umanistă a personalității copilului. Familiarizarea cu natura are un rol deosebit în formarea cunoștințelor de bază, a deprinderilor și abilităților necesare învățării continue pe toată viața, forme de lucru tradiționale și interactive, necesare pentru a realiza o muncă eficientă de cunoaștere a naturii în instituțiile preșcolare, spre un viitor decent

și integrarea activă în societate [1, p. 38].

La etapa de dezvoltare a contemporanietății, rămâne un imperativ al educației timpurii perceperea fenomenelor și proceselor din realitatea înconjurătoare prin implicarea sistematică a preșcolarilor în acțiuni de cunoaștere a mediului cu lumea vie: plante, animale, om și lumea nevie: sol, subsol, relief, ape – cu fenomene naturale și evoluția lor cu realitatea spațio-temporală. Este actuală preocuparea sistemului educațional pentru formarea și dezvoltarea capacității preșcolarilor de a surprinde relațiile, interrelațiile și transformările din natură prin observații spontane și dirijate sub forma diferitor jocuri, dar mai ales, sub forma jocului-călătorie. Prin acest tip de joc formându-se o mulțime de aptitudini, abilități și deprinderi ale copilului, deoarece este de neînlocuit în activitățile de învățare-consolidare, dar și în cele de verificare a cunoștințelor preșcolarilor. Jocul-călătorie imaginar sau real este conex dezvoltării gândirii logice, limbajului și comunicării orale, a atenției, memoriei, dar dezvoltă și spiritul de echipă, de competiție, interrelaționare pentru că odată propus un joc, se impun reguli ale jocului, sarcini de rezolvat, elemente surpriză, joc de probă, care disciplinează copilul, îl captează, astfel se ating competențele specifice, unitățile de competență standardele de învățare [3, p. 76].

Conținutul activităților de familializare a copiilor cu diversitatea naturii sunt importante pentru a forma la copii, pe de o parte deprinderi, atitudini față de mediu, față de locurile natale, iar pe de altă parte, reprezentări, noțiuni despre mediu, noțiuni științifice – ambele finalități fiind de o importanță majoră, deoarece de ele depinde dezvoltarea multilaterală a copilului [4, p.45]. Iar jocul-călătorie este o formă universală a activității educaționale care permite organizarea copiilor de orice grupă de vârstă, precum și utilizarea unei varietăți tematice [7, p. 23]. De aceea, e nevoie de o cercetare aprofundată pentru a delimita nivelul de complexitate propus fiecărei grupe la desfășurarea cărora trebuie să se țină cont de standardele de învățare.

Jocul-călătorie este o temă actuală de o valoare

incontestabilă, deoarece prin ele are loc o asimilare mai eficientă a cunoștințelor. Prin crearea de emoții pozitive, jocul-călătorie are un efect stimulatив asupra dezvoltării mentale, emoționale și atitudinale a preșcolarilor, ceea ce devine o condiție pentru o învățare mai eficientă a acestora.

Astfel, în baza celor relatate mai sus s-a conturat **scopul cercetării**: elucidarea aplicării jocului-călătorie în familiarizarea copiilor de vârstă preșcolară cu diversitatea naturii. Reieșind din scopul și obiectivele trasate ale cercetării, am determinat nivelul familiarizării copiilor de 5-6 ani cu diversitatea naturii. În acest context am aplicat metoda testarea, iar în calitate de instrumente de evaluare – fișe de lucru, care au prevăzut mai mulți itimi cu referire la lumea animamelor, lumea plantelor, fenomene ale naturii, natura nertă. Punctajul maxim al fișelor de evaluare constituie 58 de puncte.

Analizând rezultatele integral exteriorizate de copii, am stabilit că 35% dintre copii au estimat un nivel superior, acumulând între 58-39 puncte; 55% au vizat un nivel mediu, acumulând între 19-38 puncte; 10% au exteriorizat un nivel inferior, acumulând între 18-0 puncte.

De remarcat, copii au prezentat dificultăți la aspecte ce au ținut de lumea animală acvatică, clasificarea animalelor după zonare, insecte, fenomene ale naturii. O parte dintre copii au întâmpinat dificultăți la delimitarea și identificarea fenomenelor în natură, au confundat unele fenomene în corelație cu anotimpurile, le lipsesc cunoștințe legate de plante medicinale, decorative și altele.

În urma aplicării jocurilor-călătorie în scopul familiarizării copiilor cu natura s-a estimat o creștere calitativă și una cantitativă a nivelului superior cu 20%, nivelul mediu într-o componentă nominală diferită de cea inițială și rezultate calitative mai bune.

Jocul-călătorie îi oferă copilului oportunitatea de a explora, observa, experimenta, de a rezolva probleme și de a învăța din greșeli. În acest demers, copilul are nevoie de suport și încurajare de la adulții din preajma sa, însă este extrem de important să

existe un echilibru între a-l ajuta și a-l lăsa să încerce singur, cu riscul de a greși.

Jocul-călătorie, în general, este definit ca organizarea unei situații imaginare în care acționează efectiv copiii, folosindu-și cunoștințele, aptitudinile, experiența, dar după regulile stabilite, în concordanță cu rolul lor în joc. Dragostea unei persoane pentru joc, dorința de a intra în situația de joc este o motivație puternică [2, p. 58], deoarece este condiționată de nevoia de activitate creativă și transformatoare. În joc poți să te arăți, să-ți măsoari puterea, să înveți ceva, să câștigi experiență, să intri în acea comunicare care nu este posibilă în viața obișnuită. Abilitatea de a juca este un indicator al culturii unei persoane și al societății în ansamblu.

Metoda jocurilor-călătorii valorifică avantajele dinamicii în grup, interdependențele și spiritul de cooperare, participarea efectivă și totală la joc, angajează copiii timizi, cât și pe cei slabi, stimulează curentul de influențe reciproce [9]. Acestea duc la creșterea gradului de coeziune și cooperare în grupul de copii, precum și la însușirea unor calități morale: răbdarea și tenacitatea, respect pentru alții, stăpânirea de sine, cinstea, autocontrolul și la dobândirea unor comportamente legate de fortificarea unor viitoare funcții sau responsabilități socio – profesionale.

Jocul-călătorie, face parte din jocurile didactice de cunoaștere a mediului înconjurător, ele desigur sunt inventate și din unghiul de vedere al numărului de participanți pot fi și în perechi și în grup. În tabelul 1 am redat analiza comparativă a jocului-călătorie și a jocului didactic.

Jocurile copiilor, inclusiv și jocurile-călătorie, ajung să fie metoda de instruire în cazul în care ele capătă o organizare și alternează în ordinea implicată de logica cunoașterii și a învățării. În acest context, intenția principală a jocului-călătorie nu este divertismentul, rezultat din încercarea puterilor, ci învățătura care pregătește copilul pentru muncă și integrarea ulterioară în societate. Pentru a atinge aceste performanțe, jocul-călătorie trebuie să fie instructiv, să le consolideze cunoștințele în obținerea standardelor învățării.

Tabelul 1

Analiza comparativă a jocului-călătorie și a jocului didactic

<i>Criterii</i>	<i>Jocul-călătorie</i>	<i>Jocul-didactic</i>
Scop bine determinat	+	+
Situația de joc necesită anumite condiții	+	+
Jocul înaintează careva reguli	+	+
Plasarea copilul în lumea cunoștințelor și formării anumitor deprinderi	+	+
Dezvoltarea imaginației	+	-
Dezvoltă calităților: intelectuale, morale, estetice	+	+
Aplicabilitatea jocului	axat pe simularea unei călătorii sau dobândirea cunoștințelor și competențelor, consolidarea cunoștințelor	jocul este folosit ca mijloc de predare, asimilare, mijloc de consolidare, sistematizare, recapitulare a cunoștințelor
Caracter investigativ	+	-
Caracter distractiv	+	-

Așa cum călătoriile pot fi imaginare, dar și reale, lucrul educatoarei cu copiii din grupa mare în vederea familiarizării lor cu natura poate avea și forma unor jocuri-călătorie care urmăresc în fond scopul de a aprofunda cunoștințele căpătate anterior, de a forma reprezentări generalizatoare despre schimbările sezoniere din natura vie și inertă.

Scopul jocurilor-călătorie fie reală sau imaginară este de a activa gândirea copiilor, să dezvolte inițiativa și independența stabilirii legăturilor dintre fenomenele naturii și viața plantelor, animalelor etc. Comunicându-le conținuturi noi, educatoarea trebuie să ia în considerație experiența proprie a copiilor și nivelul lor de dezvoltare. La această vârstă educatoarea îi provoacă pe copii să redea cele observate prin vorbire cât mai exact și plastic, le ajută să

aleagă mijloace lingvistice corespunzătoare.

În baza analizei surselor bibliografice [2, 5, 6, 7] am elaborat un algoritm de jocuri-călătorie în scopul familiarizării copiilor cu natura:

Tabelul 2

Algoritm de jocuri-călătorie aplicat în scopul
familiarizării copiilor cu natura

Jocuri-călătorie pentru familiarizarea copiilor cu natura			
<i>Plante</i>	<i>Animale</i>	<i>Fenomene ale naturii</i>	<i>Corpuri nerte</i>
Traseul expediției	Drumuri către case	În jurul lumii	Călătorie în cele trei spații
Labirinturi	Cum se joacă vânătoarea de insecte ?	O excursie imaginară la munte	Busola
Călătorie la Farmicia Verde	Păianjenul și musculițe	Viața marină	Poștașul
Toamna.Cum călătoresc semințele	În ce case locuiesc prietenii ?	Călătoria unei picături	Călătorie triplet
Fruite și legume	Cutia Neagră	Corpuri cerești și lumini	Pământ. Pădure – clădire înaltă
Rădăcinile	Erudit	Călătorie în țara prietenilor veseli	Călătorie prin profesii
Flori		Toamna	Insula sănătății
Copaci și tufari	Viețuitorii regiunii polare	Iarna	Minerale și roci
Focuri de artificii de culori	Cartea Roșie	Primăvara	Rocile
Luncă de ciuperci	Prădători și ierbivore		Călătoria seminței
Reguli de conduită în pădure	Comoara înțelepciunii		Firul de nisip
Tipuri de păduri	Animale sălbatice și domestice		Rocile

Bineînțeles, jocul-călătorie reprezintă o formă de activitate prioritară și adecvată specificului activităților realizate și desfășurate în grădiniță, dar și principala metodă de instruire și educație încadrată în activitățile cu copiii preșcolari.

Jocul-călătorie satisface trebuințele de manifestare, de activism cognitiv și de exprimare a copilului. Valoarea activităților de joc este prețuită după capacitatea acestora de a-l ajuta pe copil să se asambleze în mediul natural și social și pentru a înțelege lumea înconjurătoare. Experiența acțională pe care o obține copilul, jucându-se se reflectă asupra dezvoltării sale psihice prin: dobândirea unor însușiri sociale; să intre cu ușurință în relație cu ceilalți, să fie tolerant, îngăduitor, milos, înțelegător, ceea ce înseamnă să-și optimizeze capacitatea de adaptare la mediul social; activitatea și optimizarea potențialului intelectual; a observa, a descoperi, a analiza, a înțelege, a numi, a exprima, toate acestea reprezentând dimensiuni esențiale ale inteligenței.

Jocurile-călătorii se propun la diferite vârste, până la perioada preșcolarului cunosc o anumită evoluție. Evoluția jocului-călătorie conducând spre adâncirea și perfecționarea formelor și felurilor de joc conturate de-a lungul vârstei. În prima parte a perioadei se înregistrează trecerea de la jocurile de manipulare, sau mânăuire de obiecte caracteristice vârstei anterioare – la jocul de creație, sub forma, jocului-călătorie cu subiect și roluri și a celor de construcție.

Jocul-călătorie, parte componentă a celor de creație capătă cel mai important loc la vârsta preșcolară. Apariția și practicarea lui sunt efectul întregii dezvoltări psihice a copilului – în special a acelei capacități magice, de a medita într-o formă proprie, a exprima impresiile dobândite din lumea înconjurătoare, o lume cu încă prea multe necunoscute pentru copil. Copilul dovedește prin jocul-călătorie că participă intens la tot ceea ce-l înconjoară: el transpune în joc-călătorie inițial acțiunile exterioare efectuate de oameni cu obiectele, realizează exprimarea semnificației acestor acțiuni, dezvoltarea diverselor fenomene naturale. Începutul vârstei preșcolare se caracterizează prin frecvența relativ mare a

jocurilor de creație-călătorii cu subiecte din viața și lumea concretă ce-i înconjoară.

Jocul-călătorie reprezintă un traseu parcurgerea căruia depinde de capacitatea subiectului de a rezolva anumite sarcini, care constă dintr-un număr de etape pe care participanții la joc le parcurg. La fiecare etapă, participanților la joc li se oferă un set de întrebări, sarcini în funcție de subiect. Jocul implică echipe în număr de 5-10 persoane. Fiecare stație trebuie să fie diferită de cea precedentă. Acestea ar trebui să conțină diferite tipuri de sarcini, să fie oferite diferite moduri de implementare a acestora în activitate colectivă, sarcini individuale, jocuri, dansuri, cântece etc. [ibidem, p. 65].

Algoritmul de pregătire pentru jocuri-călătorii constă în:

- selectarea jocurilor în conformitate cu obiectivele educative și instructive;
- determinarea timpului potrivit pentru realizarea jocului;
- alegerea locului pentru desfășurarea jocului;
- determinarea numărului de participanți, pregătirea materialelor didactice necesare;
- pregătirea copiilor pentru joc;
- îmbogățirea cunoștințelor despre obiectele și fenomenele naturii, necesare pentru desfășurarea jocului.

Pregătirea jocului-călătorie necesită pregătirea temeinică și atentă în vederea asigurării depline, a atingerii obiectivului propus. O primă măsură este pregătirea în vederea cunoașterii jocului-călătorie sub toate aspectele, alegerii și edificării jocului-călătorie, a materialului necesar ce trebuie stabilit din vreme și trebuie să fie variat și în concordanță cu unele cerințe obligatorii ale jocului-călătorie. În figura 1 este redat algoritmul jocului-călătorie.

O altă cerință ce trebuie întreprinsă în vederea asigurării reușitei este asigurarea legăturii și a continuității cu activitățile precedente, iar inițierea jocului-călătorie trebuie să fie precedat de o actualizare a noțiunilor asimilate anterior. *Organizarea jocului-călătorie cuprinde un complex de acțiuni precum:* amenajarea cadrului de desfășurare a jocului; distribuirea materialului care trebuie să permită accesul copiilor la locurile principale ale

cadrlui de joc; desfășurarea jocului-călătorie are în vedere prezentarea și familiarizarea cu jocul călătorie și antrenarea copiilor la participarea cât mai eficientă la joc.

I Etapa pregătitoare	II Etapa desfășurării jocului	III Etapa Încheiere
• 1) definirea sarcinilor; • 2) organizarea: • a) se alege, se precizează tema și traseul călătoriei, se precizează la adunarea generală a organizatorilor de călătorii; se determină echipa și membri; • b) alegerea modurilor de transport, de exemplu, o mașină, un avion, o rachetă, • scuter, balon, vapor, etc.; • c) elaborarea foilor de traseu pentru fiecare echipă; • d) alegerea locului, ora, proiectarea stațiilor; • e) dezvoltarea scenariului de joc; • f) pregătirea cadourilor (diplome, premii).	• Trezirea motivației pentru joc, • Captarea atenției • Sporirea interesului pentru activitatea respectivă • Desfășurarea propriu zisă a jocului • Fixarea regurilor. • Atingerea obiectivelor urmărite, scopului formativ educativ.	• Analiza • Finalizarea jocului trebuie să aducă un plus de intensitate • Generalizare/concluzii.

Figura 1. Algoritmul desfășurării jocului-călătorie

Este de remarcat, că jocul-călătorie trebuie să fie accesibil și algoritmul de desfășurare să fie gradual. Prin urmare, jocurile călătorii au drept scop, pe de o parte instruirea copiilor într-un domeniu al cunoașterii, iar pe de altă parte sporirea interesului pentru activitatea respectivă prin utilizarea unor elemente distractive caracteristice jocului-călătorie, facilitează atingerea scopului formativ-educativ urmărit și, împreună cu celelalte activități frontale, exercită o puternică influență asupra copilului

în vederea pregătirii sale pentru școală.

Jocul-călătorie este aplicabil copiilor de orice vârstă, deoarece, în primul rând, are o intrigă interesantă; în al doilea rând, copiii pot «călători» pe diverse moduri de transport, cu hărți de traseu; în al treilea rând, conținutul lărgște orizontul, îl completează cu cunoștințe din diverse domenii, îl îmbogățește cu cunoștințe printr-o o varietate de activități.

Jocul-călătorie se regăsește pe anumite secvențe de învățare în cadrul tuturor activităților de familiarizare cu natura. Prin intermediul jocurilor-călătorii copiii învață să privească natura înconjurătoare și devin unele din metodele de cunoaștere a vieții. În scopul familiarizării copiilor cu natura se folosesc diferite jocuri: creatoare, didactice, mobile.

Jocurile creatoare-călătorie cu subiect – cunoașterea naturii apar în baza cunoștințelor și impresiilor despre natură, căpătate și stocate în procesul observărilor, excursiilor, plimbărilor, activităților, relatărilor educatorului pe diferite teme: «Ferma», «Magazinul de fructe și legume», «Livădarii» ș.a. În cadrul jocurilor călătorie cu subiect își află reflecție cunoștințele despre plante și animale, despre lucrul de producție a omului. Ele sunt caracteristice copiilor din grupele mijlocii și mari. În grupele mici copiii imită glasurile și mișcările păsărilor, animalelor.

Pentru jocurile creatoare-călătorii este necesar să se creeze anumite condiții, în special: îmbogățirea copiilor cu impresii vii despre fenomene naturale accesibile lor; impresionarea prin convorbiri sau momente caracteristice acțiunilor de joc; alegerea materialului pentru jocuri; dirijarea jocurilor cu scopul de a acționa după anumit subiect, fără intervenții prea insistente din partea educatorului.

Dirijarea jocurilor-călătorie cu aplicarea materialelor naturale presupune crearea condițiilor, care ar corespunde cerințelor igienice. Iar dirijarea pedagogică a jocurilor cu aplicarea materialelor naturale trebuie direcționat spre organizarea condițiilor necesare pentru dezvoltarea activității și implicarea copiilor în acțiuni de cunoaștere. Conform unei

pedagogii tradiționale, se întreprind călătorii pe lot sau în ungherașul naturii, care dezvăluie copiilor particularitățile esențiale ale legăturilor și dependențelor din natură.

Pentru a putea realiza competențele specifice și unitățile de competență conexe cunoașterii mediului înconjurător, în special a naturii, atunci când se organizează jocuri-călătorii trebuie să se ia în vedere: să fie bine pregătite; conținutul lor tematic să fie cunoscut; să aibă valențe instructive; educative bine stabilite; mijloace de învățământ asigurate din timp.

Jocurile-călătorie pot include și elemente mobile cu caracter ecologic sunt legate de imitarea comportamentului animalelor, a modului lor de viață, unele din ele reflectând fenomene ale naturii nevii. O particularitate a acestor jocuri este posibilitatea de a influența asupra copiilor prin chipuri reprezentate de ei înșiși, precum și prin anumite reguli. Jocul-călătorie oferă posibilitatea de a combina diferite tipuri de activități: observație, experimentare, activitate, muncă, sport etc.

Copiii pot ajunge la descoperiri de adevăruri, prin jocul-călătorie, își pot antrena capacitatea lor de a acționa creativ, pentru că strategiile jocului-călătorie sunt în fond strategii euristice, în care se manifestă istețimea, spontaneitatea, inventivitatea, inițiativa, răbdarea, îndrăzneala, etc.

În activități, *jocul-călătorie sub forma unei călătorii imaginate*, simulate are ca obiectiv dobândirea cunoștințelor și competențelor, consolidarea lor sau este un mijloc de verificare a acestora. Cunoștințele privind caracterele generale ale viețuitoarelor pot fi dobândite și fixate temeinic în memorie prin jocuri – călătorii imaginare pe diverse continente, cu cartonașe aflate în truse: «Loto cu animale»; «Loto cu păsări»; «Loto cu flori», copii având, sarcina de a extrage cartonașele cu animalele, păsările, plantele, ce habitează pe continentele respective etc.

Vizitând locuri interesante, dobândind noi cunoștințe într-un mod ludic, aceste activități formează caracterul diferitor participanți la traseu (ghid turistic, lider de expediție), adică eficiența este în mare măsură determinată de managementul

activităților copiilor, rolurile pe care le repartizează profesorul organizator al jocului de călătorie. Prin ele preșcolarii ajung să cunoască noi locuri, animale, plante, primesc o varietate de informații despre realitatea înconjurătoare [8, p. 95].

Călătorie în baza hărții, călătoriile pe «râul timpului», sunt interesante pentru preșcolari, fiindcă e o activitate ce solicită activismul activ și dezvoltă capacitatea de cercetare. Călătoria este inițiată de adulți, dar acceptată de către copil. Se creează condiții favorabile pentru implementarea unei anumite sarcini de dezvoltare, de exemplu [9]:

- *«călătorie pe hartă»* – dezvoltarea tiparelor spațiale și relațiilor temporale, formarea viziunii despre lume, spațiu, părți ale lumii, țări și continente.

- *călătoria de-a lungul «râului timpului»* – dezvoltă percepțiile temporale; contribuie la formarea ideilor despre timpul istoric – din trecut despre civilizație, despre istoria anumitor tipuri de locuințe, tipuri de transport;

- *călătoria în pădure* – formarea ideilor despre viață și natura vie și inertă, despre fenomenele sociale, lumea creată de om, precum și unele fundamente ale ideilor geografice și istorice.

Dacă aportul jocului-călătorie la dobândirea cunoștințelor este mai limitat, în schimb, valoarea lui crește, în cazul verificării, adâncirii, consolidării și sistematizării cunoștințelor.

În jocul-călătorie, copilul învață să coreleze rezultatul cu scopul stabilit de acesta și evaluează munca depusă din punct de vedere al calității care sunt importante pentru el. Prin asumarea unui rol și a abilităților actricești, copilul percepe calm remarcile critice adresate lui, nu reacționează negativ la eșecul său. Din această cauză, copiilor le place să fie anteați în astfel de activități.

Învățarea cu ajutorul jocurilor de călătorie poate depăși timpul alocat activității, dar copiii nu observă lucrul acesta și nici nu sunt obosiți, deoarece ei sunt total antrenate în activitatea, care are un efect considerabil pentru dezvoltarea lor. Jocurile-călătorii organizate și desfășurate este un prilej de: acumulare a unor cunoștințe noi sau de reactualizare a cunoștințelor

dobândite; divertisment și de activitate independentă, care să se desfășoare cu atât mai bine cu cât este mai viu interesul pe care îl trezesc care se caracterizează printr-o îmbinare specifică a unei sarcini instructive cu elemente de joc.

Prin selecția jocurilor-călătorii educatorul asigură lărgirea cunoștințelor ecologice, dezvăluirea frumuseții și varietății naturii înconjurătoare, le cultivă o atitudine plină de grijă față de toate acestea.

Jocurile-călătorie contribuie la asimilarea conținuturilor conform sarcinilor educaționale în diverse domenii ale dezvoltării și activităților copilului, potrivit vârstei sale: sporește impresia, atrage atenția copiilor asupra a ceea ce este în apropiere, dar nu este observat de ei; contribuie la dezvoltarea atenției, observației, înțelegerii sarcinilor de joc, facilitează depășirea dificultăților în obținerea succesului; acestea contribuind la dezvoltarea viziunii asupra lumii, a intereselor și nevoilor cognitive, orientărilor valorice; contribuie la sistematizarea cunoștințelor, sporirea creativității, dezvoltă perspectivele cognitive, îmbunătățește realția și comunicarea copil educator.

Jocul-călătorie se încheie cu un anumit rezultat care arată gradul în care copilul și-a format priceperea de a găsi răspunsul potrivit, de a face descrieri, reconstituiri, comparații, de a da răspunsuri verbale potrivite. Obținerea unor rezultate bune satisface, în mod deosebit, pe copii. Cadrul didactic trebuie să-i facă să înțeleagă că numai respectarea strictă și obligatorie a regulilor și străduința pot să ducă la rezultate pozitive în joc. Copiii trebuie să învețe că nu este permis să se bucure de rezultatele pozitive, dacă au recurs la încălcarea regulilor, dacă au stânjenit colegii de joc, dacă nu-și recunosc greșeala pe care au savârșit-o.

Jocul-călătorie devine obligatoriu și prin valoarea pe care o are la formarea competențelor și prin cerințele curriculare care sunt obligatorii, deoarece sunt lipsite de monotonie, aduce variație în procesul de instruire a copiilor, făcându-l mai atractiv. Indiferent de modul de folosire, jocul-călătorie îl ajută pe copil să-și angajeze întregul potențial psihic, să-și cultive inițiativa, inventivitatea,

flexibilitatea gândirii, spiritul de cooperare și de echipă.

Jocul-călătorie este o activitate dirijată prin care se îmbină elementul instructiv-educativ cu acela distractiv. Ca principală și vitală activitate a preșcolarilor, jocul-călătorie își dovedește valențele integratoare, putându-se desfășura în toate etapele și în toate activitățile cu copiii în grădiniță. Prin jocul-călătorie se verifică și se consolidează cunoștințele însușite de copii, se îmbogățește universul lor gnoseologic și afectiv. Ceea ce caracterizează în esență jocul călătorie constă în aceea că îmbină într-un tot unitar și armonios atât sarcini specifice jocului-călătorie, cât și sarcini și funcții specifice învățării.

Jocul-călătorie este unul dintre cele mai eficiente mijloace de educare fiind folosit pentru a forma sau consolida anumite cunoștințe, priceperi și deprinderi comportamentale. Creșterea treptată de la o grupă de vârstă la alta a ocupațiilor ludice este o consecință a dezvoltării capacităților copiilor de a desfășura anumite activități intelectuale și fizice: de a observa sistematic un obiect sau un fenomen de a-și concentra mai mult timp atenția în acest scop; de-a asculta cu interes cele relatate; de a înregistra unele indicații cu valoare nominativă; de a reproduce cu relativă independență conflictele apărute în propria gândire între cunoscut și necunoscut.

Prin urmare, jocul-călătorie este o metodă de cunoaștere cu largă aplicabilitate, regăsindu-se pe anumite secvențe de învățare în cadrul tuturor activităților de familiarizare cu natura și poate îmbrăca diferite aspecte: vizite la expoziții, grădina zoologică, în excursii, expediții, etc. Prin jocul-călătorie se atinge scopul esențial al familiarizării cu natura, formarea unor competențe ce țin de familiarizare cu natura, specificate în curriculum educației timpurii: recunoașterea și descrierea animalelor/plantelor; explicarea acțiunii factorilor mediului asupra organismelor; identificarea diversității plantelor/animalelor, în raport cu mediul lor de trai; clasificarea corpurilor din natură după diferite criterii; identificarea și descrierea plantelor și animalelor (insecte, pești, amfibii, păsări, mamifere) și a părților componente ale acestora, recunoașterea obiectelor, fenomenelor.

În cadrul jocurilor-călătorie copiii învață a evidenția proprietățile anumitor obiecte, fenomene ale naturii, le compară, le grupează sau le clasifică după anumite criterii, trăsături generale. Copiii învață să judece, să generalizeze, antrenându-și astfel atenția, memoria, capacitatea de observare, se îmbogățește vorbirea. În procesul jocurilor-călătorii se perfecționează cultura senzorială a copiilor, se însușesc etaloanele calitative ale obiectelor și fenomenelor naturii, se acumulează experiența senzorială.

BIBLIOGRAFIE

1. Andon C., Haheu E., Gordea L., Gînju S. Familiarizarea preșcolarilor cu natura prin intermediul jocurilor didactice. Chișinău: CEP UPSC, 2014. 251 p.
2. Cemortan S. Educația copiilor pentru jocuri. Chișinău: Stelpart, 2008. 144 p.
3. Claparede E. Despre natura și funcțiile jocului în Psihologia copilului și pedagogia experimentală. București: Editura Didactică și Pedagogică, București, 1975, p.76.
4. Crețu T. Psihologia vîrstelor. Iași: Polirom, 2009. 389 p.
5. Gînju S., Carabet N., Haheu E. Activități investigational – practice de cunoaștere a naturii. Chișinău: Tipografia «Garomont-Studio», 2012.
6. Алябьева Е.А. Игры-путешествия на участке детского сада. ТЦ Сфера, 2015, 120 с.
7. Волкова А. Технология проведения игры-путешествия как средство формирования патриотизма. Академия, 1998.
8. Кашлев С.С. Современные технологии педагогического процесса: пособие для педагогов. Мн.: Университетское, 2015, 95 с.
9. Нескучаева Л., Пискунова И., Черненко Ю., Саснаускене Е. *Игра путешествие как форма развития познавательной активности детей*. В: Дошкольное воспитание, 2004, С 15-20.